

GAZETA TRANSILVANIEI.

Brasiovu 6 Octobree 24 Sept. 1866.

Gazeta's cost de 2 ori: Mercuria si Duminea, FGA, candu concoda ajutoare. — Pretului: pe 1 anu 10 fl. pe 1/2 3 fl. v. a. Trieri osterne 16 fl. v. a. pe unu anu seu 3 galbani mon. sunatori.

Se prounera la postea de r., si pe la DD. correspondenti. — Pentru serie 6 cr. Teora simbals a 30 cr. de facare pu- blice.

MONARCHIA AUSTRIACA TRANSILVANIA.

Ordonantuna Imperatca'sa din 19 Augustu 1866

cu privire la scaderea portului postal pentru tipariturii (tramiterii sub coverta cruciata) probe de marfuri si modele; cu valdre pentru totu in perulu.

Spre a usura' pe catu se po'te, tramiterile tipariturilor (sub coverta cruciata), ale probelor de marfuri si de modele prin posta, modificandu punctulu 4 alu ordinantini Mele din 20 Nov. 1865 despre scaderea portului postulu pentru comerulu internu, pe bazea patentei Mele din 20 Sept. a. tr. aflu cu cale a ordona' dupu cum urmeas:

Pentru tipariturii (tramiterii sub coverta cruciata) pentru probe de marfuri si mostre pre posta in lantrolu terei, incepundu dela 1-ma Octob. a. c. vine a se responde competin'a la postala scadiutu cu 2 cr. noi la faceri 2 1/2 loti, deca se punu francatu si facutu upa prescriere.

Ele inse nu potu trece preste greutatea de 15 loti yamali (Zollth).

La probe de marfuri si mostre pre bitoriu nu po'te se se mai alatore seu adauga neci o scriore.

Ministrulu Meu de finantia i-e comite a determin. care tramiterii dintre cele pomenite sau a se privi ca facutu dupa prescriere.

Tipariturii, probe de marfuri si mostre, care trece preste 15 loti yamali nu se potu primi spre inaintare cu posta de scrisori, si decumva s'au pusu in laditele de scrisori, si tramiteriilor e cunoscutu oficiulu postale trebe se i se inapoize, alia felu se se tramita cu carulu po'ei la loculu menirii loro.

In casulu din arma marcele, ce se voru adu pre pachetu nu trebe se se i'cu in compatu la samuirea portulu postal.

Schönbrunn 19. Aug. 1866.

FRANCISCU IOSIFU m. p.

Beleredi m. p. Wüllerstorff m. p.
la ordinantuna p'naltu:
Bernhard, cav. de Meyer m. p.

Ordinantuna ministeriulu de comeru si economia poporala sub data 5 Sept. 1866.

Determinantuni asupra calificarii tramiterilor sub coverte cruciate, a tipariturilor, probelor de marfuri e si mustre cestionate mai sus.

Pe langa scadere taceei de 2 cr. si fara 2 1/2 loti yamali, se potu inainta cu post'a de scrisori:

1) Tote tipariturile, fia acele tiparite, litografate, metalografate seu pe cale mecanica ajustate dupa formatulu seu, fiindu obiecte esre desialtulu dupa calitate loro se potu tramite pre post'a de scrisori, luandu'se afara de aci scrisorile facute cu masinu de deoipistu seu prin strapirare (Durchdruck). Tramiterile trebe se fia desicute ad, seu asiedate, simplu sein in coverte neinchise scu suptu angusta fiasie cruciata asa, incatu se se po'ta cundose, ca sunt numai obiecte, ce se potu tramite scu eroc.

Tramiterile potu constu din carti legate seu brosiurate seu si din chartii deschise (avisarii negutiatorescu cu curantu (tarifa de preturi), anuntieri de familii si alte asemendu). Chart'a trebe se fia facutu din chartia tare si marimea ei re nu intreaca marimea unei coverte de epistola.

Tipariturile trebe francate si se nu treca preste greutatea de 15 loti inclusivu. La francare trebe se se aplica marce de scrisori pre partea adresei, susu de a drept'a, care adresa se po'te face pre fasiele cruciata seu pre obiectulu tramitendu'. Se po'te punu adresa si in

lantrolu, e inse se corespondu cu cea din alara. — Se potu tramite si mai multe obiecte sub o coverta cruciata dela acelasi tramitietoriu, si calificate de a se tramite asié, inse obiectele singurite nu trebe se aiba adrese seu coverte deosbite.

Cercularu, e. l. dela deosbite tramitietoriu numai atunci se potu tramite sub una legatura, candu sunt pre un'a si aceea'si loia tiparite, litografate seu metalografate. Nu se érta tramiterile, cu adrese facute, dupace sunt odatu tiparite, loculu inse datulu si subscieries respective punerea firmei nu se priveacu ca aduse; neci atunci nu se potu tramite acele, candu au primii vreo modificare in cuprinsu, fia aceste vmodificari scrisorile ori altmintrele facute d. e. prin timbu, tiparu, lipiri de cuvinte preste aliele, cifre seu semne prin punctare, subliniare, trageru de danga, colornre, radere, strapungere, tsiarea unora cifre, cifre seu semne scl.

Neci pre partea interna seu externa a legatorei sa nu se aflu vrennu aduse, ce nu se tiene de cuprinsulu adresei, luandu afara numelu, seu firm'a seu loculu locuintii tramitietoriulu.

Colorare tipariloru de moda, mape nu se scootese oprita, deca nu va fi desemnatu de mana; si produsa prin tiparu.

La curante (Preiscranu) si cercularu de negotiu e erlatu prin exceptiune incernuare pretinlu, a numelu calatoriulu seu si modificare pozitantiulu de pretu prin scriore de mana ori si pre cale mecanica, si schimbare numelu calatoriulu; corantele si cercularile comerciale, potu se fia prevodute si cu subscieries de mana a firmei de mai multu partesi de negotiu.

La co'le de corectura se potu adange modificari si adrese, ce priveacu corectur'a, adisarea si tiparitura, si li se potu alatur'a si manuscrispte. — Adanele erlate la co'le de corectura in lipsa de locu se potu face si pre cidile deosbite alaturate la co'le de corectura.

1) Tiparite preste 15 loti, ce se voru afla in laditele postale, deca tramitietoriulu e cunoscutu, se i se restitué, altfelu se se tramita pe carulu de post'a la loculu menirii, nerepedandu in casu de asia marcele puse pe ele, si marca e se punu pe factura se se reinaceze prin espunere.

In privint'a tacsare tipariturilor, care vinu nefrancate seu nu dejansu francate seu, eri nu corespondu determinantuniloru de susu, ér de altatulu sein calificate a se tramite prin post'a de scrisori, are valdre principialu, ca portulu ordinariu de scrisori pentru epistole nefrancate se pune pe tipariturii, cari nu sunt dejansu francate, corespondendu de altielu determinantuniloru de susu, numai pentru greutatea nefrancata cu marce. Er' deca se aflu alatur'a si vreo impartasire in scrisoré, seu deca adresa e facuta pe ea seu pe coverta, atunci se pune si taca'sa depina si taca'sa aditionala, si i se incaminea si procedur'a penalu pentru in-sielatu.

Pentru modificari si aduse neertate inca intru tacsarea cu portulu postulu dupa tarifu, si numai candu se va dovedi prepusulu de o corespondentiu secreta se va lua procedur'a penalu inaintu.

2. Probe reali de marfuri si mostre, fara pretu de comparatu, licitide, vase cu gasu, instrumente ascutite s. a. n'au insume de a se tramite ca probe de marfa.

In privint'a impacatarii conditiunee e se se faca asié, incatu se se po'ta lesne vedé cuprinsulu probelor, ad seu supt fasia cruciata seu in scoletie (cafe'u, cereale etc.) legate, inse nu alipite neci sigilate. — Adreselu se cuprinda afara de numelu primitorulu si loculu si coveutul: mostre, numele seu firm'a trami-

tiatorilor; marca fabricatorulu seu a negotiulu impreuna cu numir' specificu a marfi, numerele si preturile, care date se eria pe fiacare proba; alte abotari nu sunt erlate.

Nu e erlatu a pune la o'ila suptu o legatura site tramiterii cu legatura si adresa deosbita, din contra tipariturii si probe de marfa seu mostre de extra totu acelasi tramitietoriu sunt erlate a se tramite intr' una. Tramiterile trebe se fia francate si se nu treca preste 15 loti yamali. La francare se aplica marce de scrisori pre partea drept'a din susu a scrisorii. In privint'a tractarii tramiterilor de marfa si mostre preste 15 loti si a tacsarii celoru ne-eru cu de ajansu francate au valdre cele dise in punctulu 1-n despre tipariturii.

Loaga prob'a de marfuri seu mostre nu se potu alatur'a scrisoré ca si in punctulu 1-n pre langa procedur'a pensla de danzare venitoru. Prin aceta determinatiune se destinatia cu totulu ordonarea din 9 Aug. 1853 (f. l. imp. 1853 pag. 1001).

Acetes determinantuni au valdre numai in lantrolu monarchiei. Subscrier' e ca reprezentantu alu ministrulu de comeru

Löwenthal m. p.

Publicare.

In urma determinantunii sientii extraordinarie a directiunii asociatini rom. din Aradu pentru cultura poporulu — tinuta in 15/27 Sept. 1866 se aduce la cunoscatina publica, cuneca adunarea generale a asociatini, in timpul publicatu, adica in 3/15 Oct. 1866 din cauza epidemiei colorice nu se va tiend — si adica tienera adunarii generali e amanata pe timpul nedeterminatu.

Fiindu constatatu mai tarziu incetarea colorii pretotundine. Directiunua asociatini si va tiend de detontina a publicu de locu timpul teneru adunarii sale generali.

Semanu in Aradu 15/27 Sept. 1866.

Directiunea asociatini pentru cultura poporulu rom.
Sig. Popoviciu m. p. Dionisiu Pascutin m. p.
direct. second. not. direct.

Blastu Sept. 1866.

(Capeta).

In urma se mai continu in dechisuratiunea barbarilor germani supradisi: se reconoscu ca e de lipsa chiarificarea competentii dietelor, si revisiunea constitutiunii, cea a se po'te templa numai intr'o adunare a tuturoru tieriloru' ce nu se tienu de coronu' unguresca. Era nu in facare dieta desialtu' — seu preum relatiunea alta jurnaln' se po'te templa numai in adunarea legitima a poporelu ne tientoria de coronu' Ungariei pre bazea legale a acteloru din Octobree si 28 Febr.

Partea dechisuratiunii acestei e voiescu: chiarificarea competentii dietelor si revisiunea constitutiunii, — o intelegem si noi si o aprobam; candu inse amintescu de corporatiunea legitima in senala carois sese temple determinarea competentii dietelor si revisiunea constitutiunii trebe se marturisim o ca pretu de confuze si estravagante seu dechisuratiunile p-emise, pre statu de pucnu intulesa are aceta! De au dreptu acele jurnaln' cari relatiunee ca, desuamintii barbari germani s'aru fi dechisuratu, ca spre scopulu determinarii competentii dietelor si a revisiunii constitutiunii sese compuna un'a adunare si inca legitima afara de bazea diplomati a p-atestei? atunci atare adunare pre ce baze o potu numi germanii legale? d'ora in cartu s'af' ovestroata de nou si opasa legitoru' existente? E, intr'atat'a se po'te, ea-ci altu titlu de legale n'ar

si mai aneasa cu regatul Anoveri 1.923,492; cu Schleswigul 406,486, Holstein 514,510, Hasi'a electoria 754,063, Nassau' 469,311, Hasi'n's super. 289,484, Francofurtul 91,180, Hasi'n-Homburg 27,374 locuitori si ad.

- 1. Noula statu proslanu numara in fruntea confederatiunii de nordu 23.810,743
2. Regatul Saxoniei 2.843,994
3. Marele ducatu de Meklenburg-Schwerin 552,612
4. Marele ducatu de Oldenburg 301,812
5. Ducatul de Brunsvic 293,338
6. Marele ducatu de Sax-Weimar 280,201
7. Hamburg 229,941
8. Ducele de Anhalt 192,046
9. Duc. de Sax-Meininingen 178,065
10. Ducele de Sax-Coburg 164,527
11. Duc. de Sax-Altenburg 141,389
12. Princ. de Lippe Detmold 111,386
13. Brem'a 104,091
14. Mar. duc. de Meklenburg-Strelitz 99,000
15. Principatul de Reuss, linia cea mica 86,472
16. Principatul de Schwarzburg-Rudolfstadt 73,752
17. Principatul de Schwarzburg-Sondershausen 66,189
18. Principatul de Waldeck 69,143
19. Lubec 50,614
20. Reuss, linia cea mare 43,924
21. Princ. de Schaumburg Lippe 31,782

Tota federatiunea de nordu sta din 29,216,531 loc. Confederati'a dela sudu: Bavar'a careia Prusia i'lea a-prope 40,000 supasi pe linia drepta a riuului Main, va ave 4,767,000 Wurtemberg 1,748,338 Marele ducatu de Baden 1,434,754 Partea marelui ducatu de Hasi'a pe partea stanga a riuului Main a-prope 500,000 Micula princip. de Lichtenstein 7,150 Confederatiunea de sudu sta din 8,457,232 Cu totulu confederatiunile germane mane de sudu si nordu au loc 37,673,763.

Prusia se pregateste mereu in contra-verse planuri inimece maritil sale. In camea deputatiilor isi promita Bismark unu credit de 60 milioane, cu care ocaziune nu se efi' nici micu de un. neci insasi Bismark a descoperi ca mereu, ca Prusia trebuie se so puna pre pitioru de aparare spre a conserva ceea ce a ocupatu, altuicua ea e amenintata in existenti'a ei. Bismark mai adauga, ca casa e detoria se prevede regimulu cu mediocritate, ca se pota, i'noy man'a pre sabia si se aiba pang'a plina' spre a aparã cele castigate, pentruca in cabinetulu imperatescu din Viena e pacea n'a intratu si spiritalu impaciuiri, cum se fi doritu. Din casa oripitanta pote se se desvolte o constelatiune europena serioasa, deci regimulu de tinupria trebuie se aiba mediocritate la mana pentru a intem-pia or-ce periculu amenintatoril Prusiei. Si creditulu s'a si primito cu 230 in contra la 83 voturi, er' regimulu indatu a amanatu lucrurile dietei pana la 12 Noiembrie.

Preste totu, Diurnalele franceze an adatu secretulu timpului si an esutu in publicu cu invinuirii si descoperii asupra Rusiei, ceame ea in alianta cu America, cu pansarii si cu grecii precum si cu malcontentii reactuonari, retrogradi si suprematistii din Europa, cari toti sunt si neamcii principiuil natu'nalistrilor, au voutu a rededepta vechile sperantia de a si mai elipia odatu preponderantia in lumea politica; si ca mediocritate la scopulu acestu s'a datu primum cauzei orientali. Si in adeveru, ca cumpere deodatu a insurectiunil grecilor in Candia si a miscariun in tote provinciile de suptu sceptrulu Turcie; Insurectiunea in Sicilia proptu deodatu, alitiarea focului la Mexico prin sarrea cu ajutoru la republicanii mexicani, miscările femineulu, ale polonilor nu numai in Siberia si in Caucazia, ci chiaru si in Edrop'a. Tote acestea tragu perdau'a despre existenti'a unui poporu estinu faciu cu noulu principiu de constituire statelor adoptatu in Europa si care in defavore retrogradiilor reperta triumfulu sau statu in Italia' catu si in Germania. Ce responde Rusia la aceste invinuirii? Foile franceze reportesa, ca regimulu rusescu in 2 note adreseate catra consulu' sei,

protestesa, ca neci pe departe n'ar fi avutu intentiunea de a amenintia pacea Europei si in cauza orientali: cu tote obligatiunile, ce o simticese spre a reprezenta drepturile crestiniilor reseritate la Poria, totusi nu aila cu scopu in situatiunea de facta a reincepe cauza orientala. La pisica ascunsa in sacu totu i-se vedu unghiule, pentruca poliitia turcesca de totu acuma preste vreo 6000 pasci ruseci, ascunse in muntele Athos in Macedonia, si inca toama in monastirea calogariilor greci, pe care solulu rusescu din Constantinopole D. de Ignatieff se indatinu a o cerceata adese-ori.

Insurectiunea in Candia totu mai durasa si iea dimensiuni mai late. Turcu' neoi decatu nu va concede greciloru. Candia si candiottii nu juratu vechiles rezonabile si destronare a dinastiei turcesci si aneasera la Greci'. Doue puncte extreme, care nu lesne se voru mai intalni pre calea vreunei inoiviri.

Preaplecta rugametea catra dñnil filologi.

(Urmas).

Acosta este credinti'a mea in privinta' arcahisimiloru cu acelu adausu, ca cu oatu unu aliti, se impelga mai multu a rebiovi arcahisimii si pronunsiarea vechu, cu atatu ei inasi ingreunata mai tare strabateru principulu etimologiu preste totu in ortografi'a limbii romanesce. Dece s'au intrebuinta arcahisimii numai in scrieri straine eruditte ca proba istoricil pentru romanizatiune limbii; n'asi dice nimic, ci din contra le-asi privi cu multa placere si bucuria; dupa-ce inse vedu ce mai multu isi propu'ra ce totu-dinsului a face nu numai pe toti carturaril natiuini, ci si pe natuinea intriga, ca se vorbesea si se scrie acum si in viitoru precum voiescu ei, sau adica cu inainte de acosta cu cateva stele sau toema ca inainte cu vreo duas mii de ani, aciu me rogu ca se me vengiuca si pe mine si me intorca dela retacirea in carea me voin fi afandu. Spre acestu scopu imi iau voia a pune pre esta me erita timpulu si me tale capulu anele intreburi.

Dn. Cipariu dice in gramati'a s'a i 2 nota 4 ca intre litera pote si H Z ne sunt prea multe. Eu sustienu din contra, ca H et Z nu e sunt si nu ne voru fi inoiodatu prea multe, de acosta dorescu ca acostesi se fi pestrate in alia betulu nostru pentru totodezuna. Eu pentru cuventele straine asi pastra si pe K. Q. X. Y. I, in se repeticesu, numai pentru celea straine, care vinu ca ofate din alte limb'e. Scu, ca vomu presupune, ceame in viitoru toti romanii si tote romanocutiile vor invetis si alia betulu si citulu in limb'a latina? Eu nu credu.

Pana unde voiescu se impinga filologii principulu etimologiu cu putere obligatore a supra natuion romanesce, pans la Plautu, sau incal la Ciceo?

Credu filologii nostrii intru adeveru, ca natuinea intriga, sau incal clasele mai luminate se voru indupleca pe viitoru a scrie si a respice pe viitoru o multime mare de cuvente asi precum le scriu ei? Si deca nu credu, pentruce scriu de ces, iute aiele multe: anema si animas, anelu, de in, pre in, de in, tro, preudo, cuprendu, cerenta, potentia, tempu, mente, bene, nemenea, parente, veritate, sentu, vultu, volentia, molu, muliere, filu, milia, contra, natuion, in aante, dumstata, mediocritate si mitidolocu, iacu, (zacu), fra, ingregeocu, springuescu, facia, pacinu, inghiaciata, se tenia, se venia, locure, manule, seaimbu chiasie (grec. Anig), aliuore, leu.

Puterice contra, apoi in acelas resultetu coscientia, indatu dupa acosta osunatore, costatore, constructiune apoi totu acolu concordatiune, compunsiune si erasi cumoata si condonose. Ce diferentia este intru cu, co, con, cum?

De ce Gramatica, domestica, selbaticea, apoi nu si zoologicea, ortograficea, diploma-cea, politicea, statisticea etc.? Care se ascriu cu ei si care cu I?

Puterice la acelas scriitoru aci s'au plur. sunt, aci fiasu unu? La ce este alia u in cõda?

Puterice odatu s'au, alioeri seau? De ce

nu seau? De ce odatu subti, apoi si subti si supu si su?

De ce generarie (generalia) si apoi totu acolu specialii? De ce elementari si elementarie? Care este mai buna?

De ce scrioriu? Deduce se dela scrip-toria? N'asi crede.

Puterice inca si nu inca? Puterice artulu si nu articulo? Puterice asi si nu artichiu, precum voiescu aliti, sau articulo, precum place la ceilalti?

De unde angelu si nu angeru?

Puterice directoriu, profesoriu, autoritu? Puterice terminatiune in e din abt, sing. de III decl. este aiera preste totu intradusa cu adeverata patima, era aici este lapedita catu celo? Nu e acosta o confusiune?

Acosta unilite intreburi aru fi adreseate mai multu catra scõla ce se numese a Blasiu-ului. De acosa se apropie mai tare cea din Beisnu, dela care inca n'am adatu lasuritu, pentruce cutaru accentu de infamitate dierita de cea statorita in comisiune filologicã din 1860 si in adunarea din Brasoviu; pentruce ietitu nu este a mamei si tetiorasulu a u tata-seu, ci ceose asta a lu ei si acosta alii Dñiei etc. etc.; de ce nu s'a dudu femela si a u dudu copiliasi? Mai incolu cum de casa deputatiun nu ascultu receptuulu si de ce ascultora, ca era unu nu'sa, adica casa u; o parte manifestara, bu nunci manifestã, ca era o singura parte, nu mai multe; de ce recumandã, cãndu toti romanii pronuntau curato comandare, era nu comandare; sau apoi de ce nu e conditiune? De ce resumemã si nu resumã a u sum'a? Puterice odatu ordu, alioeri ordine, apoi mai la velle ordine? Puterice se asterne, decepta, casciga? De unde acelu, pe care in asemeni cuvente nu vei audi nici o data a nici dela unu romanu.

Puterice tramitulu, apoi totu acola tramitectoriu? Dece terminatiunea e din abt, decl. III se adopta si pazece cu atatu rigore preste totu; numai pentruce se asemea mai multu cu latina, de ce si comuna (obste) nu se scrie totu comune, ba inca e unu m? e?

Puterice in a cõla si artichiu din lat. formalis se face Iormariu, Iormaria, era din militaris, liberalis, civilis se face unu militari, liberal, civile a. o. l.?

Puterice dy, totodezunu scõntii, candã blasianii semtu, era natuinea intriga si imte si toti romanii s'au?

Puterice v'ati dedatu si dv. dupa unu moldovan pedantu a totu aminti, cãndu asi putea pre bine, aduce-amintu se memoria fara nici unu periculu de mintiuna?

Unu cutesa a trece si la romanii si la limb'a romanesca din scõla filologicã a Brasovulu.

Rogu pe dñnil filologi, ca se'mi spuna: n'ar fi mai bine ca se scriemu pe viitoru in locu de Roma, romanu, romanescu mai bine Rim, rimleu, rimlensescu, pentruce asi se simu mai aparati de ciom'a Romei, era in diet'e cea mai desprope se pretindemu a se schimba prin lege numele de Romanen si Romãncã, pentru care fusese atatu vorba in diet'a din 18'3 in Rimleu and Rimlönok, ce apoi nici unu guri nici sentiu nu s'aru mai impedece asi multu de Rumunen, Rumunoyk. Care romanu din cei optu milioane dice a sesea? Care pronuntia esse, stramosu, moscu; inescu, grateate, grauu, ingrauzu; apoi totusi mai in josu grece, de ce nu gra si grauu? De ce literi, in clescu, voinu, amiescu, imbrauu ansulu, tr'ansulu etc.? (Va' urma de va mai putea.)

Cursurile la bursa in 5. Oct. 1866 sta asi: Galbani imperatescu 6 fl. 9 er. v. Augsburg 126 50 London 127 60 Imprumutul nationalu 62 15 Obligatiile metalice vechi de 5 % 67 40 Actiile bancului 720 30 creditulu 152 30 Obligatiile deszaroinarii pamentuil in 29. Sept. 1866: Bani 62-50 Martz 63-57